

ЧИТАЛЬНИЙ
ЗАЛ №1

92
Е644

Енциклопедія Сучасної України

Том 11

Зор – Как

Київ-2011

ББК 92(4УКР)
УДК 030(477)
Е64

Енциклопедія Сучасної України – перше багатотомне видання про Україну у всіх вимірах від початку 20 століття до сьогодення. Енциклопедія подає цілісний образ новітньої України в подіях, інституціях, установах, родах діяльності, поняттях, особах. Охоплює всі сфери життя в Україні, відображає сучасні погляди на історичні події та постаті.

В одинадцятому томі подано 2576 гасел, 2057 чорно-білих та 411 кольорових ілюстрацій, 13 карт, 14 таблиць і 3 схеми.

Розрахована на широке коло читачів.

Підготовку і видання XI тому Енциклопедії Сучасної України
здійснено за державним замовленням

слідком такого придушення стає бартеризація госп. зв'язів (див. *Бартер*), зростання неплатежів, зокрема з оплати праці. Повзуча І. – незначне хронічне зростання цін (до 10 % щорічно). Властива для економіки розвинутих країн зі збаланс. інфляцією, що дає можливість тримувати темпи І. в цих межах. Тимірне знецінення грошей у такому випадку розглядають як фактор стимулювання екон. зростання. Галопуючий І. притаманне швидке стрибкоподібне зростання цін у межах 10–50 % щорічно. Така І. стає непередбачуваною, виходить з-під контролю органів регулювання, посилює інфляц. очікування, викликає панічні настрої у населення. Гіперінфляція настає при надвисокому (50–100 %) зростанні цін. Вона характерна для країн, що переживають розруху та відновлення після соц. і екон. потрясінь (війна, революція, пелебудова при переході на ін. екон. систему). На стадії гіперінфляції гроші втрачають окремі функції, падає їхня роль в економіці, порушується фінанс.-кредит. механізм. Галопуюча І. а гіперінфляція негативно впливають на соц. стан і економіку країни: знецінюють заощадження й поточні доходи насел., знижують його життєвий рівень, посилюють соц. розшарування і загострюють суперечності в сусп.-ві. У економіці поглиблюються деформування структури і скорочення обсягу платопрощ. попиту, посилення відливу робочої сили та грош. капіталів зі сфери вироб.-ва (зокрема за кордон), скорочення кон. активності та інвестицій, зростання безробіття, поглиблення тінізації тощо. Коли І. суводжує скорочення вироб.-ва, яку ситуацію називають стагляцією. Країна пережила глибоку І. сіх її типів і видів. У спадок від РСР вона отримала високозатратну, з неадекват. ринк. потребам структурою економіку і знач. інфляц. грош. «навісом» придушеною І. Лібералізація ін на поч. 1992 перетворила ринков. І. в явну. Розвал системи держ. упр. економікою та атримки з реал. ринк. перетвореннями, з одного боку, і відсутність досвіду та механізмів проведення ефектив. грош.-кредит. олітики – з ін., призвели до інтенсив. нарощування І. як з боку витрат, так і з боку попиту. Украї-

на одразу ж втягнулася в галопуючу І., що швидко переросла у стадію гіперінфляції: 1992 заг. рівень спожив. цін зріс у 21 раз, 1993 – у 102,6 раза. Зупинити подальше розкручування І. можна було лише методами жорсткої антиінфляц. політики, насамперед у монетар. сфері. Від 1994 НБУ розпочав послідовно проводити рестрикц. грош.-кредитну політику і досить швидко домогся позитив. наслідків: у тому ж році ціни зросли уже в 5 разів, 1995 – у 2,8 раза. Проте зусиллями НБУ вдалося нівелювати лише ті чинники І., які діяли на боці попиту. Чинники, що діють на боці пропозиції (пов'язані зі зростанням витрат, неадекват. структурою, падінням ефективності вироб.-ва, незавершеністю ринк. реформ), продовжують генерувати інфляц. потенціал, який знаходить прояв у зростанні цін і тарифів, простроч. заборгованості та ін. негатив. явищах. 2005–10 ціни в Україні зросли у 2,1 раза.

Літ.: Савлук М. І., Мороз А. М. та ін. Гроші та кредит: Підруч. К., 1992; 2001; 2011; Петрик О. Інфляція в Україні: проблеми, ризики, перспективи // Вісн. НБУ. 2006. № 3; Інфляція та фінансові механізми її регулювання. К., 2007.

М. І. Савлук

ІНФОКРАТІЯ

– влада еліти у суспільстві та державі, джерелом панування якої є використання інформації для маніпулювання громадською думкою з метою встановлення соціального контролю. За І. визначал. ресурсом стає інформація, що вимагає ефектив. дій з боку влади, спрямов. на підтримання рівноваги й інтеграції сусп.-ва. Однією з нових політ. проблем є питання про те, чи не посилює інформатизація сусп.-ва авторитарні тенденції і, навіть, чи не призведе вона до диктатури. Значно пришвидшили процес формування І. електронні ЗМІ. Супутник. телебачення, що набуває все більшого поширення, долаючи нац. кордони, перетворює частину насел. Землі, що постійно зростає, у велику телеаудиторію, яка дивиться однакові фільми й телепередачі та прагне до тих самих символів матеріал. успіху. Ін. важливою складовою процесу поширення І. стали сучасні інформ. технології (Інтернет, комп'ютер. зв'язок, мультимедіа та ін.), що дали змогу транснац. орг-ціям розміщува-

ти складові вироб. процесу в різних країнах, зберігаючи при цьому тісні контакти. Світ. фінанс. ринки нині є інтегров. глобал. системою, чітко скоординов. через миттєві телекомунікації. Різноманітні види діяльності (від підготовки програм. забезпечення до продажу авіаквитків) можна реалізувати в будь-якій частині світу за допомогою супутник. зв'язку або мереж Інтернету. Система глобал. інформації формує потреби й інтереси, спільні для жителів усіх країн. У свою чергу глобал. потреби зумовлюють появу глобал. продуктів, що знаходять вияв у стандартизації товарів і уніфікації торг. марок. В інформ. політ. формується генерація людей, які живуть за рахунок інформації. Мережева практика виробляє у тих, хто постійно нею зайнятий, певний склад мислення, засн. на безперерв. прямому контакт з відкритим інформ. простором. В Інтернеті набагато більше тих, хто використовує мережу як засіб інформації (журналісти, фахівці з реклами, діячі мист.-ва), ніж тих, хто розбудовує її матеріал. забезпечення (програмісти, провайдери, дизайнери). Найбільший вплив у мережі мають люди, які вміють правильно поводитися з інформ. потоками. Рівень креативності є визначал. чинником у становленні мережевої еліти. У випадку реал. переходу сусп.-ва у т. зв. століття інформації мережева (інформ.) еліта має всі шанси стати елітою громад., а отже й політичною.

В. Ж. Попов

«ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК» – журнал. Засн. 1946 Об'єдн. укр. вет. лікарів. Виходив у Мюнхені, 1950–63 та 1967–84 – Чикаго, 1964–67 – м. Саскатун (провінція Саскачеван, Канада; усього 136 чисел у 82-х вип.); наклад

250 прим. Публікував наук.-популярні статті з питань ветеринарії, спогади, матеріали про діяльність гол. управи і відділів об'єднання. Розділи: «Обмін досвідом», «Наукові статті», «Життя об'єднання», «Оголошення та

повідомлення», «Наукова хроніка», «Із фахових журналів», «З листів до Управи», «Хроніка нашого життя». Мист. оформлення Я. Гніздовського. Ред. – В. Голяк, В. Петрина, М. Небелюк (1964–67), І. Розгін, Р. Барановський (від 1972).

Л. О. Луцик

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ

– процес створення високоорганізованого інформаційного суспільства в інформаційну епоху з подальшим його переходом у знання суспільство. І. охоплює усі сфери життєдіяльності людини: наук.-тех., екон., політ., культурну та сусп.-, – тобто створює єдиний інформ. простір. І. створює умови, які задовольняють потреби в необхідній інформації, її осн. ідея спрямов. на проникнення знань у життєдіяльність кожної людини. Пріоритет. напрямом І. є створення єдиних проблемно орієнтов. інформ. просторів як високоорганізов. інформ. структур, що забезпечують якісно нові технології функціонування суб'єктів і високий рівень їх інформ. обслуговування. Саме проблемно орієнтов. інформ. простори є необхід. умовою дотримання принципу єдності та цілісності інформ. середовища. Створення єдиного інформ. простору та інтеграція інформ. ресурсу є актуал. завданням І. і побудови інформ. сусп.-ва в Україні. Завдяки І. досягають збалансованості й високодинаміч. темпів розвитку НТП, соц.-екон. відносин, твор. діяльності. Україна – одна із країн-засн. ідеї інформ. сусп.-ва, а також один із лідерів Сх. Європи та країн СНД у постановці й формуванні оригін. стратегій вирішення важл. проблем І. сусп.-ва. Перші роботи у цій галузі виконав В. Глушков 1963–65, виклавши концепцію вдосконалення упр. нар. госп.-вом на базі комп'ютер. мереж та обчислюв. центрів колектив. користування. Практ. реалізація таких підходів на прикладі маш.-буд. галузі пром.-сті підтвердила їхню ефективність і перевагу у виконанні масштаб. вироб.-технол. програм. У перші 10-ліття незалежності України розроблено концепт. основи створення інформ. сусп.-ва: 1993 прийнято Указ Президента України «Про державну політику І. України», розроблено Концепцію політики І. й осн. напрями Нац. програми І. України; 1994 КМ Укра-